

Burgemeester en wethouders

Datum 1 augustus 2023

Onderwerp

Intensivering aanpak ondermijning

Wij willen

Een plan van aanpak ondermijning ontwikkelen en implementeren

Wij besluiten

1. Een plan van aanpak ondermijning opstellen en implementeren waarin de volgende onderdelen aan de orde komen:
 - a. aanpak ondermijnende criminaliteit
 - b. versterken van onze informatiepositie
 - c. bevorderen bestuurlijke en ambtelijke integriteit
 - d. versterken maatschappelijke weerbaarheid
2. Voor 2024 de hiertoe benodigde middelen ad. €56.000 incidenteel beschikbaar te stellen waarbij de dekking gerealiseerd kan worden vanuit de 'algemene reserve'
3. Het beschikbaar stellen van de incidentele middelen integraal af te wegen bij de behandeling van de begroting 2024
4. De toegekende incidentele gelden van gemeente De Wolden over te hevelen naar de begroting van de SWO

Want

1. Plan van aanpak De Wolden

Met het ontwikkelen van een plan van aanpak ondermijning voor De Wolden, wordt invulling gegeven aan een in de Kadernota Veiligheid, Toezicht en Handhaving geprioriteerd thema. Het ontwikkelen van een aanpak voor ondermijning begint met het in kaart brengen van de situatie in De Wolden. Hiervoor is een risicoanalyse nodig, waarbij wordt gekeken naar de kenmerken van de gemeente en de signalen van ondermijning. Op basis van onder andere deze analyse kan de omvang van ondermijning in De Wolden in kaart worden gebracht. Vanuit de VNG en het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) wordt geadviseerd inzet te plegen op in ieder geval de volgende onderdelen:

a. Aanpak ondermijnende criminaliteit

Aanpak van ondermijnende criminaliteit is erop gericht daadwerkelijk de diverse vormen van criminaliteit aan te pakken die de samenleving ondermijnen. De combinatie van straf- en bestuursrecht bij deze aanpak is essentieel. Het in beslag nemen van dure auto's wegens openstaande belastingschulden of de sluiting van een pand door de burgemeester is mede door de zichtbaarheid ervan vaak effectiever dan langdurige strafrechtelijke onderzoeken. Van maatregelen door de gemeente, de bestuurslaag die dicht bij de inwoners staat, gaat een sterk (preventief) signaal uit.

Het onderwerp ondermijning wordt op dit moment vrijwel alleen opgepakt vanuit het team Veilig. Vanuit andere afdelingen komen er te weinig signalen binnen. Op dit moment kan er een integrale ondermijningstafel worden ingericht. Het ontbreekt het team Veilig echter aan de nodige tijd om de signalen verder op te pakken, te analyseren en uit te werken.

b. Versterken van onze informatiepositie

In het Integraal Ondermijningsbeeld van het RIEC wordt bij de conclusies en aanbevelingen aangegeven dat vanuit de gemeente meer gemonitord kan/moet worden. Het versterken van de eigen informatiepositie kan worden verbeterd. Binnen onze gemeente wordt wel informatie gedeeld op het gebied van veiligheid, maar kan wel worden toegewerkt naar een effectievere en efficiëntere manier van informatie-uitwisseling in de keten. Naast het inrichten van een zogenoemde integrale casustafel is het wenselijk om waar nodig een branchescan uit te kunnen voeren. Dit om een betere informatiepositie te verkrijgen voor de gemeente. Uiteraard kan dit ook op basis van analyses van (gemeentelijke) informatie, open bronnen e.d.

Verder is het belangrijk om andere afdelingen die (in)direct te maken kunnen krijgen met ondermijning up to date te houden van trends, ontwikkelingen en het herkennen van signalen. Deze afdelingen moeten periodiek geïnformeerd worden. Momenteel gebeurt dit nog niet.

c. Bevorderen bestuurlijk en ambtelijke integriteit

De integrale aanpak wordt ondersteund door een stevige inzet op het versterken van de bestuurlijke en ambtelijke integriteit. Het is immers belangrijk om ook je eigen huis op orde te hebben en het goede voorbeeld te geven. De geringe afstand tussen de inwoner en de lokale overheid is de kracht van de democratie, maar maakt de gemeentelijke organisatie ook kwetsbaar. Burgemeester, wethouders, raadsleden en ambtenaren hebben direct contact met inwoners. Onderzocht wordt of in de ambtelijke en bestuurlijke organisatie voldoende waarborgen zijn ingebouwd om de integriteit van raadsleden, bestuurders en ambtenaren te kunnen waarborgen.

d. Versterken maatschappelijke weerbaarheid

Naast de repressieve aanpak van ondermijnende criminaliteit en aandacht voor de eigen positie en organisatie is het essentieel om ook de samenleving mee te krijgen. Ons optreden tegen ondermijnende criminaliteit kan alleen succesvol zijn als onze inwoners zich duidelijk afzetten tegen ondermijnende activiteiten. We willen dat inwoners zich bewust zijn van de nadelige effecten van ondermijnende criminaliteit, dat ze hier niet onverschillig tegenover staan en dat ze signalen van ondermijning aan ons en onze partners doorgeven. Kortom, we willen dat ze weerstand bieden aan activiteiten waar snel en makkelijk geld mee is te verdienen.

2. Incidenteel voor 2024 €56.000 beschikbaar te stellen

De aanpak van ondermijning op de vier genoemde pijlers vergt langdurige intensieve inzet op het creëren van bewustzijn bij bestuurders, raadsleden, medewerkers van de organisatie en ingehuurde partijen, het verkrijgen van meer zicht op het fenomeen ondermijning, het voeren van regie op de geconstateerde casuïstiek, het bevorderen van de integriteit door middel van onder andere voorlichtingscampagnes en het versterken van de weerbaarheid van de maatschappij.

Voor de uitoefening van de hierboven beschreven beleidsintensivering is 0,6 fte schaal 10 benodigd. Voorgesteld wordt voor 2024 incidenteel €56.000 beschikbaar te stellen. In 2024 kan aan de hand van de omvang van de problematiek voor 2025 en verder bepaald worden of en zo ja hoeveel geld incidenteel dan wel structureel benodigd is.

Maar

De afgelopen jaren is op het gebied van ondermijning in Nederland veel gebeurd. De integrale aanpak van ondermijning staat de laatste jaren centraal en met name de bestuursrechtelijke aanpak heeft een boost gekregen. Bepaalde ondermijningsvraagstukken laten zich niet altijd aankondigen. Met het intensiveren van de aanpak van ondermijning kan het zijn dat er zich bepaalde soorten onvoorziene ondermijningsthematieken voordoen waar ook inzet op dient plaats te vinden.

In Hoogeveen wordt na het zomerreces een rekenkameronderzoek naar het thema ondermijning besproken in de raad. Afhankelijk van de wensen van de raad kan in

Hoogeven de reeds opgenomen PM post van de voorgenomen beleidsintensivering op ondermijning, op geld gewaardeerd worden. Aangezien een onderdeel van het plan van aanpak ondermijning een relatie heeft met het verhogen van de ambtelijke integriteit binnen de SWO, kan hier alleen gezamenlijk invulling aan worden gegeven.

Achtergrond

Ondermijning is niet alleen een probleem in stedelijke gebieden, maar ook op het platteland. Het platteland wordt vaak gezien als een rustige en veilige omgeving, maar ook hier zijn er risico's op ondermijning. Dit komt onder andere door de geografische ligging van plattelandsgemeenten, die vaak afgelegen zijn en daardoor minder zichtbaar voor de buitenwereld. Op het platteland tref je veelal specifieke vormen van ondermijning aan. Gedacht kan worden aan de productie van synthetische drugs in boerderijen en schuren, het dumpen van chemische afvalstoffen afkomstig van de productie en opslag van (synthetische) drugs, diefstal van dure agrarische machines, illegale prostitutie, witwassen en allerlei soorten fraude maar ook ondermijnende praktijken op industrieterreinen en vakantieparken. Ook is er op het platteland vaak minder sociale controle en zijn er minder voorzieningen waardoor criminelen hier makkelijker hun gang kunnen gaan.

De financiële gevolgen zijn

Het opstellen en implementeren van een plan van aanpak t.b.v. ondermijning vergt een investering van een jaar. De personele inzet hiervoor wordt geschat op 0,6 fte, ingedeeld in schaal 10. De incidentele inzet wordt begroot op € 56.000 voor een periode van een jaar.

In de Kadernota 2024 – 2027 is de beleidsintensivering op ondermijning al in een eerder stadium als PM post opgenomen. Met dit voorstel kan deze PM post voor bovengenoemd bedrag in de begroting 2024- 2027 worden opgenomen.

Het voorstel is om benodigde gelden, welke nodig zijn t.b.v. de realisatie van dit plan, te halen uit de 'algemene reserve'.

Aangezien de medewerker in dienst treedt bij de SWO moeten de incidentele gelden vanuit de begroting van de Gemeente de Wolden, overgeheveld worden naar de begroting van de SWO.

Na deze pilotperiode kan aan de hand van de omvang van de problematiek bepaald worden of er incidenteel of structureel geld vrijgemaakt moet worden voor het continueren van dit plan van aanpak.

Alternatieven

We kunnen kiezen voor continuering van de huidige inzet. Daarmee nemen we wel een risico. Momenteel vindt geen planmatige aanpak op het thema ondermijning plaats en wordt louter ingezet op incidenten. Veel ondermijnende criminaliteit onttrekt zich aan het gezichtsveld. Criminelen hebben immers geen baat bij zichtbare criminaliteit en worden steeds creatiever in het 'onzichtbaar' blijven. Onvoldoende inzet op het thema ondermijning vergroot het risico op een voor criminelen gunstig vestigingsklimaat waarbij het buitengebied aantrekkelijk is voor (drugs)criminelen.

Bijlagen

- Infographic Ondermijningsbeeld De Wolden van het RIEC Noord Nederland